

ВІДГУК

опонента на дисертацію Литвинова Євгена Артуровича
на тему «Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Питання утвердження принципів демократії та правової державності безперечно є одними з найбільш важливих, зокрема в умовах активної європейської та євроатлантичної інтеграції. Ефективне функціонування всіх державних інституцій у цьому контексті є найпершим пріоритетом у всіх напрямках державної політики та соціально-правового життя суспільства в Україні.

Слід зауважити, що Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що підпорядковується Кабінету Міністрів України та діяльність якого координується Міністром внутрішніх справ України. Зокрема, до меж компетенції поліції віднесено, у тому числі, протидію організованій злочинності в різноманітних сферах і галузях соціального буття, оскільки вона є досить поліваріативною та багатогранною, зокрема й через власний технічний прогрес і системне укріплення соціальних зв'язків.

Організована злочинність, як соціальне та комплексне явище, неодноразово досліджувалась вітчизняними вченими й дослідниками, проте питання ролі та місця Національної поліції України, її адміністративно-правового статусу та загальної спроможності впливати на відповідні процеси щодо протидії масово-протиправним актам, було, є й буде залишатись актуальним, а в умовах широкомасштабного вторгнення росії набуває ще більшої гостроти та наукової актуальності.

Належить зауважити, що сучасні методи та форми ведення війни передбачають широке коло інструментів, способів і засобів, одним із яких може бути як використання елементів гібридної війни, так і залучення до диверсійних заходів маргінальних верств українського населення, до числа яких відносяться злочинці та правопорушники. Водночас, набуваючи ознак стійкості та системності, такі особи й їх угруповання можуть нанести державі та суспільству непоправних втрат і в вирішальний момент супротиву суттєво вплинути на позиції сторін. Саме тому, на нашу думку, комплексне, змістовне й багатоаспектне опрацювання питання адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, як єдиного комплексного й злагодженого механізму протидії даному виду

деструктивного впливу на суспільство, є надзвичайно важливим в умовах сьогодення й набуде ще більшої актуальності в післявоєнний час. Крім цього певна законодавча неточність та системна зміна підходів до організації роботи підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України сприяють нагальній необхідності комплексного напрацювання алгоритмів із удосконалення як адміністративно-правового статусу відповідного органу (підрозділу), так й інших, фрагментарних аспектів.

Наведена вище актуальність поставленої перед собою проблеми Є.А. Литвиновим, демонструє високий рівень наукової актуальності, а також вимагає комплексного підходу в здійсненні адміністративно-правової характеристики всіх важливих елементів досліджуваного питання.

Є.А. Литвиновим, було проаналізовано чинне нормативно-правове підґрунтя, проведено комплексне досліджень, в якому із врахуванням останніх істотних змін адміністративного процесу, передового досвіду країн ЄС запропоновано комплекс сучасних знань стосовно адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Основна ідея підготовки дисертаційного дослідження та окреслені автором завдання корелюються з такими нормативно-правовими актами, що визначають потребу й необхідність (у тому числі актуальність) здійснення наукових доробків, як: Стратегія боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126-р); Концепція адміністративної реформи в Україні (Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810); Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Національна стратегія у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021); План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 року № 850-р). Разом із цим тема дисертаційного дослідження відповідає зареєстрованій у Науково-дослідному інституті темі науково-дослідної роботи («Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 012U105390).

Мета дисертаційної роботи полягає у проведенні комплексного аналізу адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України та напрацюванні практикоорієнтованих рекомендацій із його вдосконалення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є науково-обґрунтованими. Є.А. Литвинов застосував усі необхідні для досягнення поставленої мети знання, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження.

Основну частину обґрунтування наукових положень складає: визначення поняття та надання характеристики сучасному стану організованої злочинності в Україні; окреслення органів Національної поліції України як суб'єкта забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю; розкриття нормативні засади реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та визначити місце серед них адміністративно-правового регулювання; охарактеризування поняття та елементів адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України; дослідження завдань та функцій підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України; з'ясування прав й обов'язків підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України; визначення територіальної юрисдикції підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України; характеристика зарубіжного досвіду функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю; визначення шляхів удосконалення законодавства України щодо забезпечення функціонування підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України.

У методологічному підході реалізації та виконання поставлених завдань автором було використано широкий інструментарій, що включає як загальнонаукові, так і спеціально юридичні методи дослідження. За допомогою філософського методу було поглиблено понятійно-категоріальні елементи дисертаційного дослідження (що містяться в підрозділах 1.1, 1.4, 2.1, 2.2). Логіко-семантичний метод надав можливість забезпечити впорядкованість викладу тексту роботи та послідовність в аргументації позицій відносно ключових положень (вступ, висновки). Діалектичний – дозволив дослідити термінологію та сутність політики протидії організований злочинності в Україні та взаємозв'язок цього процесу з роботою органів правопорядку (підрозділи 1.1, 2.1, 3.2). Застосування формально-логічного методу уможливило характеристику основних змістовних елементів адміністративно-правового статусу Національної поліції України та нормативних засад реалізації нею державної політики (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4, 2.3). Системно-структурний метод було застосовано щодо визначення завдань, функцій, прав і обов'язків підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України, а також їх територіальної юрисдикції (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Удосконалення адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України стало можливим у результаті застосування порівняльно-правового та системно-структурного методів (підрозділи 3.1, 3.2).

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку сформульовані відповідно до вимог МОН України. Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері забезпечення протидії організований злочинності в

Україні. Предмет дослідження – адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. Є.А. Литвинов, використав усі необхідні праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що галузево чи комплексно здійснювали наукові дослідження у визначеній тематиці. Науково-практичний характер дисертаційного дослідження уможливило подальше використання його висновків і рекомендацій у законодавчій діяльності та практичній діяльності органів охорони правопорядку. Слід окремо підкреслити якість та обсяг опрацювання аналітичних, статистичних і емпіричних джерел, що дозволило автору критично висловлюватись, щодо окремих позицій учених, а також комплексно та системно аргументувати власне бачення.

Слід зазначити, що Є.А. Литвинову вдалося підкреслити актуальність досліджуваної проблематики також з точки зору сьогодення, з урахуванням суттєвих зовнішніх військових і внутрішніх соціальних загроз інституту прав і свобод людини і громадянина.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»**, що містить чотири підрозділи:

У підрозділі 1.1 «Поняття та сучасний стан організованої злочинності в Україні» уточнено поняття організованої злочинності як соціального та правового явища, а також уточнено її сучасний стан, окреслено загальне уявлення про механізм оцінки її стану.

Підрозділ 1.2 «Органи Національної поліції України як суб'єкт забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю» присвячено дослідженню системи суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та структурно виділено роль і місце органів Національної поліції України як одного з найбільш важливих суб'єктів такої діяльності.

У підрозділі 1.3 «Нормативні засади реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та місце серед них адміністративно-правового регулювання» проаналізовано акти законодавства України та міжнародно-правового поля, що забезпечують правове регулювання як політики протидії організованій злочинності загалом, так і функціонуванню Національної поліції України, як одного з основних суб'єктів такої діяльності, зокрема.

У підрозділі 1.4 «Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України» проаналізовано зміст і сутність поняття адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, охарактеризовано елементи, котрі є його складовими та невід'ємними частинами.

У другому розділі дисертації **«Характеристика адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»**, що містить три підрозділи:

У підрозділі 2.1 **«Завдання та функції підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»** шляхом аналізу додаткового нормативно-правового забезпечення та узагальнення позицій низки вчених було охарактеризовано завдання та функції підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України як невід'ємних складових частини відповідного адміністративно-правового статусу.

У підрозділі 2.2 **«Права й обов'язки підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»** доопрацьовано характеристику адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України шляхом аналізу прав і обов'язків, як основних його складових елементів, що наповнюють відповідний функціонал правничою та функціональною суттю та змістом.

У підрозділі 2.3 **«Територіальна юрисдикція підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»** досліджено та уточнено особливості такого явища як «міжрегіональний» структурний підрозділ, яким власне і є Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України. Охарактеризовано змістовну та правничу наповненість поняття «територіальна юрисдикція».

У третьому розділі дисертації **«Удосконалення адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»**, що складається з двох підрозділів:

У підрозділі 3.1 **«Зарубіжний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю»** досліджено міжнародний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю.

У підрозділі 3.2 **«Шляхи удосконалення законодавства України щодо забезпечення функціонування підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»** доводиться, що охарактеризовані соціально-політичні тенденції, а також обстановка на полі бою з агресором створюють обставини, за яких найбільш важливим є створення концептуального механізму реалізації протидії організованій злочинності загалом і злагодженого, системного, структурованого та розподіленого за ролями функціонування відповідно уповноважених суб'єктів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації впроваджені та використовуються науковій діяльності, освітньому процесі, що підтверджується: актом впровадження Науково-дослідного інституту публічного права; актом впровадження Національної академії внутрішніх справ.

Повнота викладення положень дисертації та в опублікованих працях. Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях, а саме: «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики» (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.), «Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування» (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.), «Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.).

Дотримання академічної доброчесності. Матеріали дисертаційного дослідження є власним дослідженням автора в контексті заявленої тематики. Використані позиції, результати та інші наукові здобутки інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що вказує на дотримання принципів академічної доброчесності.

Важливість для юридичної науки, одержаних автором дисертації результатів. Враховуючи комплексний підхід до виконання дисертаційного дослідження, значну кількість проаналізованої літератури, статистичних даних й емпіричних матеріалів, а також визнаючи значний науковий внесок Є.А. Литвинова у наукову розробку теоретичних та практичних засад у відповідній галузі, слід звернути окрему увагу на можливі не доопрацювання, що містить дисертаційне дослідження.

1. Автором у всіх підрозділах зазначається про необхідність нормативно-правового врегулювання окремих прогалин, що негативно впливає на зміст і сутність адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України (с.14-17). У той же час, більш змістовно та предметно відповідні пропозиції виглядали б у формі порівняльної таблиці, а основою для пояснювальної записки, могли б стати теоретико-правові конструкції напрацьовані в ході написання дисертації. Сукупно, це посилює б дослідження в рази.

2. У підрозділі 1.2 «Органи Національної поліції України як суб'єкт забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю» автором вказується, що ним виокремлено та охарактеризовано місце та роль Департаменту стратегічних розслідувань в системі суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю. Водночас, на мою думку, дана позиція більш ґрунтовно та змістовно має бути доведена під час публічного захисту дисертаційної праці, зокрема, й крізь призму його практичного досвіду.

3. Автором визначається, під час аналізу матеріалів і написання підрозділу 3.1. «Зарубіжний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю» про те, що «аналіз низки правоохоронних систем успішних демократій Європейського Союзу, констатує, що переважно функцію протидії

організованій злочинності в класичному прояві відносять до компетенції спеціально уповноважених підрозділів та органів державної влади, які, в свою чергу, не відносяться до поліцейської структури.». Водночас, не вказується алгоритму вибору зазначених країн в якості позитивного прикладу. Логіка опрацювання досвіду зазначених демократій світу викликає питання, щодо неупередженості, що має бути додатково висвітлено під час публічного захисту дисертаційного дослідження.

4. У підрозділі 2.3. «Територіальна юрисдикція підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України» та в науковій новизні рівня «вперше», автором визначається, що ним обґрунтовано новітній підхід до розуміння поняття «територіальна юрисдикція», з чим не можливо не погодитись. Проте, потребує уточнення, що саме стало підґрунтям для доведення даної позиції, які особливості адміністративно-правового статусу Департаменту стратегічних розслідувань було ним розкрито, що й склало підстави так стверджувати.

Водночас, зазначені зауваження носять дискусійний характер, а їх висловлення лише підкреслює наукову актуальність та демонструє критичну необхідність врегулювання окреслених дисертантом проблем.

ВИСНОВОК

Дисертація на тему «Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціалізації 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, є завершеним оригінальним дослідженням, що в повній мірі відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а її автор **Литвинов Євген Артурович** заслуговує на присудження ступеня кандидата юридичних наук зі спеціалізації 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент
Суддя Верховного Суду
доктор юридичних наук, професор

Наталія КОВАЛЕНКО